

Debatt om friytor vid bostäder

Klimatgruppen tycker att det är viktigt att bostadsgårdar och bostadsmiljöer har god social gemenskap, och att grönska med biologisk mångfald och odlingar finns i den byggda miljön.

2024-02-18 <https://nt.se/debatt/insandare/artikel/behover-vi-anvandbara-gardar-vid-flerbostadshus-/jp4o1p7j>

Behöver vi användbara gårdar vid flerbostadshus?

De senaste åren har det byggts nya bostadsområden med alltför små gårdar för utevistelse och lek.

*I den halvprivata gruppen av högst 30 lägenheter utvecklas social gemenskap starkast.
Foto: Ingemar Hillerström*

Särskilt i innerstaden med trånga kvarter har det byggts stora och höga hus som gett minimala gårdar. Detta trots att det står i lagen (PBL 8 kap 9§) att bostadsgårdar "ska ha tillräckligt stor friyta som är lämplig för lek och utevistelse".

Även när man bygger helt nya stadsdelar bygger man för tätt och för högt som i Inre hamnen. Nya stadsdelar som nu planeras föreslås också bli för täta så att utemiljön inte kan fungera. Bakom Idrottsparken finns en ny detaljplan med gårdar som ger en tredjedel av minsta yta för gemensam utevistelse.

En annan aktuell detaljplan för bostäder vid Himmelstalund föreslås för höga hus med gårdar som är hälften av minsta fungerande storlek. Kvarteren är mindre än de små kvarteren i innerstaden. Samma misstag planeras för nya stadsdelen Butängen.

I anvisningarna som lagen syftar på, beskrivs att friytorna ska delas upp i halvprivata sociala revir så kallade entréområden för högst 30 lägenheter. Ytan bör minst vara cirka 200 kvadratmeter och innehålla småbarnslekplats och gemensam uteplats för vuxnas avkoppling.

I den begränsade gruppen av 30 lägenheter kan social gemenskap och social kontroll utvecklas som starkast. Det är grunden för att skapa trygghet och social hållbarhet. Dessutom behövs centralt ett halvoffentligt socialt revir så kallat närområde för alla i kvarteret. Här är

förskolebarns och skolbarns kvarterslekplats och vuxnas träffpunkt för aktiviteter för hela kvarteret. Rekommenderade ytan är 1500 kvadratmeter.

Ska vi verkligen fortsätta att bygga bostäder som inte ger fungerande livsmiljö? Har de ansvariga glömt lärdomen om misstagen med miljonprogrammets undermåliga utemiljöer? Där tvingades man rusta upp utemiljön i efterhand med insats av stora statsbidrag. Ibland fick man riva alltför stora hus som i Navestad. Oftast fanns det då plats mellan husen att förbättra utemiljön.

I de misstag som görs nu finns inte tillräcklig plats att tillföra de utefunktioner som behövs. Riva delar av husen eller byta en del bostäder mot andra användningar är alternativen att rädda fungerande boendemiljö.

Byggföretagens kortsiktiga vinstintresse gör att de önskar få in många lägenheter i ett projekt. Det behöver kommunen som har ansvar för samhällsplaneringen balansera mot att tillvarata de boendes livsmiljö och ekonomin för framtida bostadsförvaltning och för vår samhällsekonomi.

Ingemar Hillerström, landskapsarkitekt